

R.G. 151
12.08.2008

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ BANKALAR YASASI
(39/2001 Sayılı Yasa)
Madde 15'in 3. Fıkrası Altında Tebliğ

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası, 39/2001 Sayılı Bankalar Yasası'nın 15. maddesinin 3. fıkrasının kendisine verdiği yetkiyi kullanarak işbu tebliğ ile aşağıdaki hususları tespit eder.

BİRİNCİ KISIM
GENEL HÜKÜMLER

- Kısa İsim 1. Bu tebliğ, "Bankalarda İç Denetim, Risk Yönetimi, İç Kontrol ve Yönetim Sistemleri Tebliği" olarak isimlendirilir.
- Tefsir 2. Metin başka türlü gerektirmedikçe bu Tebliğ'de kullanılan;
- a- "**Merkez Bankası**," Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasını,
- b- "**Yasa**," 39/2001 Sayılı Bankalar Yasasını,
- c- "**Banka**," 39/2001 sayılı Bankalar Yasası kapsamında faaliyet gösteren bankaları,
- d- "**İç Sistem**" İç denetim, iç kontrol ve risk yönetimi sistemlerini,
- e- "**Üst Düzey Yönetim**" Banka genel müdür ve genel müdür yardımcıları ile başka unvanlarla istihdam edilseler dahi, danışmanlık birimleri dışındaki birimlerin, yetki ve görevleri itibarıyla genel müdür yardımcısına denk veya daha üst konumlarda görev yapan yöneticileri,
- f- "**Üst Yönetim**" Banka yönetim kurulu ile üst düzey yönetimi,
- g- "**İcrai Görevi Olan Yönetim Kurulu Üyesi**" Bankada genel müdür, genel müdür yardımcısı veya herhangi bir birimde görev alan üyeyi,
- h- "**Risk**" Bir işleme ilişkin bir parasal kaybın ortaya çıkması veya bir giderin ya da zararın vuku bulması nedeniyle ekonomik faydanın azalması ihtimalini,
- ı- "**Komite**" 4. maddenin 2. fıkrasında belirtilen iç sistemler komitesini,
- i- "**Yabancı Kaynaklar**" Özkaynaklar dışındaki banka pasifini,

ifade eder.

- Amaç, Kapsam 3. Bu tebliğin amacı, 39/2001 Sayılı KKTC Bankalar Yasası'nın 15. maddesinin 3. fıkrası gereğince, bankalarda karşılaşılan risklerin izlenmesi ve kontrolünü sağlamak üzere kurulacak iç denetim sistemleri, risk yönetimi ve iç kontrol sistemlerine ilişkin genel çerçeve hakkındaki esas ve usullerin belirlenmesi ve kurumsal yönetime ilişkin genel çerçevenin güçlendirilmesidir. Yasa altında faaliyet gösteren bankalar, bu tebliğ hükümlerine uymak zorundadırlar.

İKİNCİ KISIM SORUMLULUKLAR

- İç Denetim, İç Kontrol ve Risk Yönetimi Sistemlerinin Kurulması 4. (1) Bankalar maruz kaldıkları risklerin izlenmesi ve kontrolünün sağlanması amacıyla, faaliyetleri ve yapısıyla uyumlu ve değişen koşullara uygun, tüm şube ve birimlerini kapsayan, bu tebliğde öngörülen esaslar çerçevesinde yönetim kuruluna bağlı, yeterli ve etkin bir iç denetim, iç kontrol ve risk yönetimi sistemi kurmak ve işletmekle yükümlüdürler.
- (2) Bankaların yönetim kurulları kendi aralarından belirleyecekleri genel müdür dışındaki bir veya birden fazla üyeyi 1. fıkrada belirtilen sistemlerin kurulması, koordinasyonu, işleyişi ve uygulamalarından sorumlu üye olarak belirleyebilir. Birden fazla üye belirlenmesi halinde, oluşturulacak yapının adı iç sistemler komitesi olur. İç sistemler sorumlusu veya komite üyelerinin görevden ayrılması, görevden alınması ya da aranan nitelikleri kaybetmesi durumunda en geç bir ay içerisinde yerine aynı nitelikleri taşıyan bir yönetim kurulu üyesinin atanması zorunludur.
- İç Sistemlerin İdaresinden Sorumlu Birimler 5. İç sistemlerin idaresinden nihai sorumlu, yönetim kuruludur. Üst düzey yönetim ise yönetim kurullarının belirlediği esaslar dahilinde sistemlerin işleyişinden sorumludur.
- Yönetim Kurulunun Görev ve Sorumlulukları 6. Banka yönetim kurulları;
- (1) Bankanın organizasyon yapısını ve banka içindeki yetki ve sorumlulukları, personelle ilgili işe giriş, terfi, ceza, özlük hakları gibi hususları belirlemek,
- (2) Üst düzey yönetimin atanmasında aranılacak kriterleri belirlemek,
- (3) Bankanın yapısı ile uyumlu, iç sistem birim veya birimlerini oluşturmak, faaliyetlerine ilişkin strateji ve politikalar ile uygulama usullerini yazılı olarak belirlemek, uygulama ve işleyişi sağlamak,
- (4) İç sistemlerle ilgili atanacak sorumluların niteliklerini, görev ve sorumluluklarını açık bir şekilde ve yazılı olarak belirlemek, görevlendirilecek kadronun periodik olarak çalışma programlarını onaylamak ve gerekli kaynakların tahsisini yapmak,

- (5) İç sistemlere ilişkin uygulamalar ile ilgili olarak Merkez Bankası'na ya da bağımsız denetçilerce tespit edilen veya sorumlu yönetim kurulu üye veya üyeleri tarafından yönetim kurulu gündemine getirilen hata veya eksiklikleri zamanında dikkate alarak gidermek için gerekli önlemleri almak, tespit edilen eksiklik ve hataları değerlendirerek aynı veya benzer eksiklik ve hataların oluşabileceği alanlara ilişkin iç sistemlerin faaliyetlerinin yönlendirilmesini sağlamak,
- (6) İç sistemler kapsamındaki birimlerin yöneticilerinin seçimine ve görevden alınmasına karar vermek,
- (7) İç sistemler kapsamındaki birimlerde görev yapan personelin mesleki yeterlilik ve gelişimlerini teminen, ulusal ve uluslararası düzeyde, konuları ile ilgili alanlarda yapılan düzenleme ve uygulamaları takip etmelerine yönelik her türlü tedbiri almak ve eğitim programlarına katılmalarını sağlamak,
- (8) Bankanın maruz kaldığı riskler ve bu risklerin ölçüm yöntemleri ile yönetimi konusunda bilgi sahibi olmak,
- (9) Bankanın genel olarak ve her bir risk türü itibarıyla risk yönetimine ilişkin politika ve stratejilerini, alabileceği risk seviyesini ve bunlara ilişkin uygulama usullerini yazılı olarak belirlemek, birimler ve yöneticileri ya da bu birimlerde çalışan personel itibarıyla azami risk limitleri tahsis etmek,
- (10) Bankanın gelir ve giderlerini önemli ölçüde etkileyecek risklerin alınmasına, izlenmesine, yönetilmesine ve raporlanmasına ilişkin politikaları ve bu politikalardaki değişiklikleri onaylamak ve bunların uygulanmasını gözetmek,
- (11) Bankanın, üstlenilen risk düzeyi ile ilişkili özkaynak seviyesini belirleyen bir sürece ve özkaynak yönetim stratejilerine sahip olmasını temin etmek,
- (12) Üst düzey yönetimin bankanın karşı karşıya olduğu önemli riskler konusunda kendisine zamanında ve güvenilir raporlamalar vermesini sağlamak,
- (13) Risk yönetim sistemlerinin etkinliğini izlemek,
- (14) Müşterilerin şikayetlerinin araştırılmasını ve sonucu hakkında ilgililere cevap verilmesini sağlayacak bir sistem geliştirilmesini ve bunların belirlenecek hususları ihtiva edecek şekilde kendisine düzenli raporlanmasını sağlamak,

ile yetkili ve sorumludurlar.

Yönetim Kurulu 7.

Bankaların yönetim kurulu başkan ve yardımcısı, bütün üyelerin

Başkanının
Görev ve
Sorumlulukları

yönetimdeki etkinliğini artırmak için uygun koşulları yaratmakla yükümlüdürler. Özellikle yönetim kurulu başkanı ;

- (1) Yönetim kurulunu yönetir ve gündemi belirler. Bunu gerçekleştiren bütün üyelerin getirecekleri konuları ve sorunları dikkate alarak, yönetim kurulu gündeminin onaylama mekanizması olmaktan ziyade, ileriye dönük strateji ve işlemlere yönelik olmasını sağlar,
- (2) Yönetim kurulu üyelerinin sağlıklı karar almasını, bankayı etkin şekilde izlemesini ve bankanın başarısını artırması yönünde tavsiyelerde bulunmasını sağlamak bakımından, bütün üyelerin özellikle bankanın performansı ile ilgili doğru, açık ve zamanında bilgiye ulaşmasını temin eder,
- (3) Karmaşık ve içeriği geniş konuların irdelenebilmesine yönelik yeterli zamanın ayrılmasını temin eder. Gerekmesi halinde yönetim kurulu toplantısından önce konuların detaylı tartışılmasına yönelik toplantılar düzenlemek suretiyle, üyelerin yönetim kurulu gündemi hakkında hazırlanmasını sağlar ve konuların yeterince anlaşıldığından emin olur. Bu suretle kritik konularda karar alınma süreçlerinde zaman kısıtı ile karşı karşıya kalınmasını önler.
- (4) Hissedarlarla etkin iletişimin sağlanmasını ve büyük hissedarların amaçlarının/görüşlerinin yönetim kurulu üyeleri tarafından anlaşılmasını temin eder.
- (5) Yeni yönetim kurulu üyeleri için yönetim kurulu sekreteri tarafından hazırlanacak kapsamlı, banka yapısına uygun tasarlanmış bir tanıtma programının hazırlanmasına öncülük eder.
- (6) Yönetim kurulunun gelişim ihtiyaçlarının giderilmesi ve takım olarak etkinliğinin artırılması başkanın sorumluluğundadır. Yönetim kurulu üyelerinin gelişim ihtiyaçlarının karşılanmasında öncülük eder ve yönetim kurulu sekreterini yönlendirir.
- (7) Tüm üyelerin aktif katılımını teşvik eder.

Üst Düzey 8.
Yönetimin
Görev ve
Sorumlulukları

Üst düzey yönetim;

- (1) Yönetim kurulunun belirlediği kurumsal strateji ve hedeflerin, alınan kararlarla uyum içinde uygulanmasını sağlamak ve bankanın operasyonel ve idari birimlerinin faaliyetlerini, belirlenen amaca yönelik olarak tespit ederek uygulamak;

Bu fıkra çerçevesinde üst düzey yönetim;

(a) Risk yönetimi politikasının uygulanması,

(b) Spesifik risk limitlerinin belirlenmesi, tüm idari birimlerin kendi risklerini yönetmekteki sorumluluklarının belirlenmesi ve tüm

birimlerin performansının değerlendirilmesi,
(c) Belirlenen limitler dahilinde risk yönetiminin sürekli kontrolünden,

Üst düzey yönetim sorumludur.

- (2) Bankaların yapısı ve faaliyetleri ile uyumlu iç sistem mekanizmalarının ve prosedürlerinin geliştirilmesinin ve uygulanmasının periyodik olarak izlenerek temel eksikliklerinin giderilmesi, banka faaliyetlerinin bu yolla daha etkin hale getirilmesi hususunda gerekli tedbirleri almak,
- (3) Görev ve sorumlulukları kapsamındaki işlerin gereklerine göre yerine getirilmesi, etkinliğinin sağlanması ve geliştirilmesi için ihtiyaç duyulan uygulamalar konusunda öneriler geliştirmek,
- (4) Sorumlu oldukları birimlerde görev yapan banka personelini koordine etmek, yeterliliklerini gözeterek görev dağılımı yapmak ve görev ve sorumluluklarını etkin olarak yerine getirip getirmediğini izlemek,
- (5) Sorumlu oldukları birimlerde ortaya çıkan eksiklik veya hataları çözümlenmek ve bunları ya da alınması gerekli görülen tedbirleri ilgili iç sistemler sorumlusuna raporlamak,
- (6) Beklenmedik durumların ortaya çıkması halinde kendilerine tanınan yetki çerçevesinde inisiyatif kullanmak,
- (7) Bankanın karşı karşıya olduğu önemli riskler konusunda yönetim kuruluna zamanında ve güvenilir raporlama yapmak,
- (8) Yönetim kurulunca verilen diğer görevleri yerine getirmek,

ile görevli ve sorumludur.

İç Sistemlerden 9.
Sorumlu Üye/
Komitenin
Nitelikleri,
Görev ve
Yetkileri

- (1) Yönetim kurulu, denetim ve gözetim faaliyetlerinin yerine getirilmesinde kendisine yardımcı olmak üzere, 4. maddenin 2. fıkrasında tanımlanan iç sistem sorumlusu veya sorumlularını, üyeleri arasından seçeceği icrai görevi bulunmayan üyelerinden görevlendirebilir. Bu üye veya üyelerin;
 - a) Bankada, bağlı ortaklıklarında ve iştiraklerinde nitelikli pay sahibi (%10 ve üzeri) olmaması veya nitelikli pay sahibi olanlarla dolaylı ilişki içerisinde olmaması,
 - b) İcrai görevi bulunan yönetim kurulu üyelerinin veya genel müdürün eşi veya ikinci dereceye kadar (bu derece dahil) kan veya sıhrî hısımlı olmaması,
 - c) Beş yıldan fazla bir süreyle aynı bankanın iç sistemler sorumlusu/komite üyesi olarak görev yapmamış olması,

d) Ana sözleşme hükmüne veya genel kurul kararına dayalı olarak tüm personele kârdan yapılan ödemeler hariç olmak üzere, bankadan ve ana ortaklıklardan, bunların kârlılığına dayalı olarak herhangi bir ad altında ücret veya benzeri bir gelir sağlamaması,

e) Genel müdür ve genel müdür yardımcısı için Yasanın 16. maddesinde aranan öğrenim koşuluna haiz ve bankacılık veya finans alanında deneyim sahibi olması,

f) Son beş yılda sözkonusu bankada veya bünyesindeki bir ortaklıkta çalışmamış olması,

gerekmektedir.

(2) İç sistemler sorumlusu/komite, yönetim kurulu adına bankanın iç sistemlerinin etkinliğini ve yeterliliğini, bu sistemler ile muhasebe ve raporlama sistemlerinin Yasa ve ilgili düzenlemeler çerçevesinde işleyişini ve üretilen bilgilerin bütünlüğünü gözetmek, bağımsız denetim kuruluşları ve diğer bankacılık faaliyetleri ile doğrudan ilgili teknik hizmet alınan kuruluşların yönetim kurulu tarafından seçilmesinde gerekli ön değerlendirmeleri yapmak, yönetim kurulu tarafından seçilen ve sözleşme imzalanan bu kuruluşların faaliyetlerini düzenli olarak izlemek ve eşgüdümünü sağlamakla görevli ve sorumludur.

(3) İç sistemler sorumlusu/komite, 2. fıkra kapsamında;

a) Bu Tebliğde yer alan iç kontrol, iç denetim ve risk yönetimine ilişkin düzenlemelere ve yönetim kurulunca onaylanan banka içi politika ve uygulama usullerine uyulup uyulmadığını gözetmek ve alınması gerekli görülen önlemler konusunda yönetim kuruluna önerilerde bulunmak,

b) İç denetim faaliyetlerinin ve planlarının bu tebliğ ve iç politikalarla belirlenen yükümlülükleri yerine getirip getirmediğini ve bankanın mevcut ve planlanan faaliyetlerinden kaynaklanan tüm riskleri kapsayıp kapsamadığını gözetmek,

c) İç sistemler kapsamındaki birim veya birimlerin personelinin doğrudan kendisine ulaşabilmesini sağlayacak iletişim kanallarını oluşturmak ve bağımsız ve tarafsız şekilde çalışmalarını temin etmek,

d) Banka içi usulsüzlüklerin doğrudan kendisine veya iç sistemler kapsamında oluşturulan iç denetimle ilgili birime bildirilmesini sağlayacak iletişim kanallarının tesis edilmesini sağlamak,

e) Bankanın taşıdığı risklerin tespit edilmesi, ölçülmesi, izlenmesi ve kontrol edilmesi için gerekli yöntem, araç ve uygulama usullerinin mevcut olup olmadığını değerlendirmek,

f) Yılda en az bir kez olmak üzere bankanın bağımsız denetim

kuruluşu ile bir araya gelerek, bağımsız denetçi ve iç denetim tarafından tespit edilen hususlar ile banka iç kontrol ve risk yönetimine dair bulgu ve zaafiyetleri değerlendirerek yönetim kurulunu bilgilendirmek,

g) Bankanın muhasebe uygulamalarının, yasal mevzuata uygunluğu hususunda bağımsız denetim kuruluşunun değerlendirmelerini gözden geçirmek, bankanın mali durumunun, yapılan işlerin sonuçlarının ve bankanın nakit akımlarının doğru olarak yansıtılıp yansıtılmadığı ve raporların Yasada ve ilgili diğer mevzuatta belirlenen usul ve esaslara uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığı konusunda bağımsız denetçiler ile görüşmek, tespit edilen tutarsızlıklar konusunda ilgili üst düzey yönetimin açıklamasını almak,

h) Bankanın, bankacılık faaliyetleri ile ilgili alacağı teknik destek hizmetlerine ilişkin ön incelemeyi yapmak, ayrılacak kaynakların yeterliliğini değerlendirmek ve yönetim kuruluna rapor düzenlemek, hizmetin alınması halinde bunu risklilik bağımsızlık, gizlilik, yeterlilik açısından değerlendirerek periodik olarak yönetim kuruluna rapor sunmak,

ı) İç sistemler kapsamındaki birim veya birimlerde görevlendirilecek personelde aranacak nitelikler hususunda öneriler sunmak, mesleki eğitim düzeylerini ve yeterliliğini değerlendirmek, bunların görevlendirilmesi ve görevden alınması sırasında yönetim kuruluna görüş vermek,

i) İç sistemlere ilişkin olarak üst düzey yönetimin görüş ve önerilerini almak ve bunları değerlendirmek, denetim raporlarında tespit edilen hususlar konusunda üst düzey yönetimin ve bunlara bağlı birimlerin aldığı önlemleri izlemek,

j) Kredi açma yetkisine haiz olanların, kendileri ile eş ve çocuklarının veya bunlarla risk grubu oluşturan diğer gerçek ve tüzel kişilerin taraf olduğu kredi işlemlerine ilişkin değerlendirme ve karar verme aşamalarında yer alıp almadığını takip etmek ve bu hususların kendilerine bildirilmesini sağlayacak iletişim kanallarını oluşturmak,

k) Altı aylık dönemi aşmamak kaydıyla, dönem içerisinde icra ettiği faaliyetleri ve bu faaliyetlerin sonuçlarını yönetim kuruluna raporlamak, raporda bankada alınması gereken önlemlere, yapılmasına ihtiyaç duyulan uygulamalara ve bankanın faaliyetlerinin güven içinde sürdürülmesi bakımından önemli gördüğü diğer hususlara ilişkin görüşlerine yer vermek,

ile görevli ve yetkilidir.

- (4) KKTC’de şube olarak faaliyet gösteren bankalarda, iç sistem sorumlusu /komite kendisine bağlı icrai mahiyette faaliyet gösteren bir birim bulunmayan yönetim kurulu üyeleri arasından görevlendirilir.

Bu maddenin 1. fıkrasında belirtilen nitelikler ile 2, 3 ve 5. fıkralarında belirtilen sorumluluklar bu üyeler için de geçerlidir.

- (5) İç sistemler sorumlusu veya komite üyelerinden herhangi birinin görevden ayrılması halinde, yönetim kuruluna, bağımsız denetim kuruluşuna ve Merkez Bankasına 7 iş günü içerisinde ayrıntılı işten ayrılma gerekçelerini açıklayan bir yazı göndermekle yükümlüdürler.

ÜÇÜNCÜ KISIM İÇ SİSTEMLER

BİRİNCİ BÖLÜM İÇ SİSTEMLERİN AMACI KAPSAMI

İç Denetim
Sisteminin
Amacı ve
Kapsamı

- 10 (1) İç denetim sisteminin amacı, üst yönetime banka faaliyetlerinin Yasa ve ilgili diğer mevzuat ile banka içi strateji, politika, ilke ve hedefler doğrultusunda yürütüldüğü ve iç kontrol ve risk yönetimi sistemlerinin etkinliği ve yeterliliği hususunda güvence sağlamaktır.
- (2) İç denetim sisteminden beklenen amacın sağlanabilmesi için, iç denetim faaliyetleriyle, banka içi herhangi bir kısıtlama olmaksızın bankanın tüm faaliyetleri, genel müdürlük dahil tüm şubeler ve birimleri dönemsel ve riske dayalı olarak incelenir ve denetlenir. Eksiklik, hata ve suistimaller ortaya çıkarılır. Merkez Bankası ve bağımsız denetim kuruluşlarının bulguları ile birlikte değerlendirilerek, bunların yeniden ortaya çıkmasının önlenmesine ve alınan tedbirlerin etkinlik ve verimliliğine yönelik görüş ve önerilerde bulunulur. Merkez Bankasına ve üst yönetime iletilen bilgi ve raporlamaların doğruluğu ve güvenilirliği değerlendirilir.
- (3) Amacın gerçekleştirilmesine yönelik olarak;
A Dönemsel ve riske dayalı denetimler gerçekleştirilir,
B Özel denetimler gerçekleştirilir,

Belirtilen denetimler çerçevesinde;

a) İç kontrol ve risk yönetimi sistemlerinin yeterliliği ve etkinliği değerlendirilir. Standart metod dışında geliştirilen varsa diğer model ve yöntemlerin de etkinliği değerlendirilir.

b) Elektronik bilgi sistemi ile elektronik bankacılık hizmetleri de dahil olmak üzere bilgi sistemleri gözden geçirilir.

c) Operasyonel faaliyetlerin, belirlenmiş olan usullere uygunluğu ile bunlara ilişkin iç kontrol uygulama usullerinin işleyişi test edilir.

d) İşlemlerin, Yasaya ve ilgili diğer mevzuata, banka içi strateji, politika ve uygulama usulleri ile diğer iç düzenlemelere uygunluğu denetlenir.

e) Banka içi düzenlemeler çerçevesinde yönetim kuruluna yapılan

raporlamalar ile muhasebe kayıtları, yıl sonu raporlarının ve Merkez Bankasına yapılan raporlamaların doğruluğu, güvenilirliği ve zaman kısıtlamalarına uygunluğu denetlenir.

f) “Bankaların Kredileri ile Diğer Alacaklarının Nitelikleri ve Karşılıklar” Tebliği’nin 9. maddesinin 4. fıkrasında belirtilen bankanın kullandığı krediler hakkındaki değerlendirme ve uygun risk kategorilerine göre ayrıştırılması, yılda bir kez iç denetimden geçirilerek bankanın kredi politikası ve kredi kullandırma süreci ile ilgili tespit edilen sorunlarla birlikte iç sistem sorumlusu tarafından müteakip yılın 1. ayının sonuna kadar Merkez Bankasına raporlanır. Rapor formatı tebliğin ekinde EK 1’de yer almaktadır.

(4) İç denetim sisteminin riske dayalı denetimleri çerçevesinde, her yıl itibarıyla risk değerlendirmesi yapılabilmesi için;

a) Tüm işlemler, ürün çeşitleri, sunulan hizmetler, görevler ve bunlarla ilgili Yasa hükümleri ve diğer mevzuat konuları belirlenir.

b) Tanımlanan işlemler, ürün çeşitleri, hizmet ve görevler kapsamında icra edilen faaliyetler ve bunlara yönelik Yasa hükümleri ve ilgili diğer mevzuat konuları belirlenir.

c) Önemli iş birimleri ve ürünler ile bunlara ilişkin faaliyet ve kontrol riskleri belirlenir ve risk yönetimi ve iç kontrol sistemlerinin yapısına ilişkin dokümanlar tespit edilir.

(5) Önemli iş birimleri ve ürünlere ilişkin faaliyet ve kontrol risklerinin değerlendirilmesi ve önem derecelerinin belirlenmesi, EK 2’deki matris ve risk tanımları yardımıyla yapılır. İç denetim birimi tarafından yapılacak risk değerlendirmesinde, bankanın taşıdığı risk kompozisyonları asgari olarak EK 2’deki matriste belirtilen alanlar itibarıyla izlenmek ve değerlendirilmek zorundadır.

(6) Birim ve işlemlere ilişkin risk değerlendirmeleri, birim yöneticileri ile birlikte yapılır. Risk yönetimi birimi olması halinde birimin görüşleri de alınır. Risk değerlendirmelerine ilişkin nihai karar iç denetim biriminin sorumluluğundadır.

(7) Risk değerlendirmeleri düzenli olarak gözden geçirilir. Yeni ürünler, yeni sistemler, Yasa ve ilgili diğer mevzuattaki değişiklikler, organizasyonda veya önemli görevlerde bulunan personelde değişiklikler gibi risk değerlendirmelerini etkileyebilecek olaylar, birim yöneticileri tarafından iç denetim birimine bildirilir. İç denetim birimi bu tür değişiklikleri dikkate alarak risk değerlendirmelerini gözden geçirir.

(8) İç denetim birimi yöneticisi risk değerlendirmelerini ve değişikliklerini inceler ve uygunluğunu onaylar.

İç Kontrol, İç Kontrol Sisteminin Amacı ve Kapsamı

11. (1) İç kontrol, sadece belli bir anda uygulanacak bir prosedür veya bir politika olmaktan ziyade, banka içinde bütün kademelerde sürekli olarak devam etmesi gereken ve tüm personelin katılımını gerektiren bir süreçtir. Etkin bir iç kontrol sürecinin tesisi ve bu konudaki kurum kültürünün yerleşmesi üst yönetimin sorumluluğundadır.
- (2) İç kontrol sisteminin amacı, bankanın varlıklarının korunmasını, faaliyetlerin etkin ve verimli bir şekilde Yasaya ve ilgili diğer mevzuata, banka içi politika ve kurallara ve bankacılık teamüllerine uygun olarak yürütülmesini, muhasebe ve raporlama sisteminin güvenilirliğini, bütünlüğünü ve bilgilerin zamanında elde edilebilirliğini sağlamaktır.
- (3) Bu sistemden beklenen faydanın sağlanabilmesi için;
- A Bu tebliğin 6. maddesinin 3. fıkrasında belirtilen işlevsel görev ayrımlarının;
- a) Birimlerin, personelin ve oluşturulan komitelerin yetki ve sorumluluklarının açıkça ve yazılı olarak belirlenmesi,
- b) Menfaat çatışması doğabilecek, kaynakların kötüye kullanımı sonucunu doğurabilecek ve bilgi manipülasyonu yapılabilecek faaliyetlerin tespit edilerek mümkün olduğunca asgari düzeye indirilmesi,
- c) Risk doğuran işlemin yapılmasına karar verilmesi, işlemin muhasebeleştirilmesi ve işlemde kaynaklanan riskin yönetilmesi işlevlerinin farklı personelin sorumluluğuna verilmesi,
- çerçevesinde yapılması gerekmektedir.
- d) (c) bendi kapsamında;
- i- Çift taraflı ve çapraz kontrol ile imza usullerinin tesis edilmesi, belirli limitlerin üzerindeki işlemler için onay ya da yetki alınması,
- ii- Banka, müşteriler veya üçüncü taraflar adına saklanan varlıklara erişim kullanım ve saklamaya ait kurallar konulması ve düzenli aralıklarla envanter tespiti yapılması, gerekmektedir.
- B Bilgi sistemlerinin bankanın ölçeği, faaliyetlerinin ve sunulan ürünlerin niteliği ve karmaşıklığı ile uyumlu;
- a) Bankayla ilgili tüm bilgilerin elektronik ortamda ve güvenilir şekilde saklanmasını, faaliyet, risk, ürün vb., itibarıyla toplulaştırılarak, raporlamaya uygun altyapıda kullanılabilmesini,
- b) Önceden belirlenen risk limitlerine yaklaşılması, azami risk düzeylerine ilişkin aşımaların ve istisnaların oluşması, risk alma düzeyine göre sunulan hizmetlere ve faaliyetlere ilişkin sermaye yükümlülüğü gerekmesi hallerinde, anında bilgi ve rapor üretilebilmesi stress testi ve senaryo analizi yapılabilmesini, olanaklı kılacak şekilde,

c) Bilgi sistemlerinin güvenilirliğinin sağlanması ve düzenli olarak güncellenmesi, kesintisiz devamının sağlanması, bir tehlikeye maruz kalmadan kurtarılması ve benzeri konularda destek hizmeti alınması da dahil olmak üzere devamlılık sağlama planları oluşturmak ve periodik olarak bunların kontrol edilmesinin sağlanması,

gerekmektedir.

C İletişim yapısı ve iletişim kanalları;

a) Bilginin güvenlik ilkeleri dahilinde, yönetim kademeleri ile sorumlu personele ulaşacak biçimde dikey ve yatay akışı ve bankanın amaçları, stratejileri, politikaları, uygulama usulleri ve beklentileri hakkında alt birim yöneticilerinin ve operasyonda görevli personelin tam anlamıyla bilgilendirilmesine yönelik olarak düzenlenir. Bu kapsamda, banka personelinin görev ve sorumluluklarına ilişkin kuralları bilmeleri ve gerekli bilgilerin ilgili personele hızlı bir biçimde ulaşması sağlanır.

b) Yatay bilgi akışının sağlanması suretiyle banka içindeki veya bankanın kontrol ettiği kuruluşlara ait bir birimin sahip olduğu bilginin, o bilgiye gereksinim duyan diğer birimlerle paylaşılması temin edilir.

c) Banka personelinin karşılaştığı problemlerin, mutad uygulamalara göre şüpheli gördükleri veya tereddüt ettikleri hususların, kendi birimlerindeki yönetim kademelerine ve iç sistem sorumlusuna raporlamalarını sağlayacak, banka bünyesinde uygun iletişim kanallarının tesisi ve idamesi zorunludur.

d) Tesis edilecek iletişim kanallarının Yasanın 52. maddesinin 1. fıkrasında belirtilen sır saklama yükümlülüğüne aykırılık oluşturmaması için her türlü tedbir alınır.

D Acil ve beklenmedik durum planı;

a) Acil ve beklenmedik durum planında, muhtemel acil ve beklenmedik durumlar karşısında, her banka operasyonu için bir öncelik sırası, yetki devri, durumun gerektirdiği personelin teminine ilişkin düzenlemeler, yönetim ile personelin temas düzeni, sırası ve yöntemi açık olarak belirlenir. Plan, ödeme sistemlerine ilişkin muhtemel acil ve beklenmedik bir duruma yönelik olarak, KKTC Merkez Bankası yetkilileri, bankalar arası ödeme ve takas sistemleri sorumluları ile muhtemel haberleşme düzenini, halkla ve müşterilerle ilişkileri sağlamak için kamuya açık bir haberleşme kanalı ya da ağı tesis edilmesini temin eder.

b) Bu fıkranın (a) bendi uyarınca bankalar bir veri yedekleme merkezi kurmak veya diğer bankalarla veri yedekleme işlemlerinin gerçekleştirilmesi hususunda güvence sağlayan anlaşmalar yapmakla yükümlüdürler. Güvence altına alınan veri yedekleri bir merkezde saklanır. Genel müdürlük ve şubeler arasında, buna ilaveten bilgi işlem

merkezi ile şubeler arasında özel hatlar kullanılarak çoklu haberleşme metotlarının kullanımı güvence altına alınır.

c) Acil ve beklenmedik durum planlarının uygun sürelerle periyodik olarak gözden geçirilmesi ve test edilmesi sağlanır.

Risk Yönetim Sisteminin Amacı ve Kapsamı

- (1) Risk yönetimi sisteminin amacı, bankanın gelecekteki nakit akımlarının ihtiva ettiği risk-getiri yapısını, buna bağlı olarak faaliyetlerin niteliğini ve düzeyini izlemeye, kontrol altında tutmaya ve gerektiğinde değiştirmeye yönelik olarak belirlenen politikalar, uygulama usulleri ve limitler vasıtasıyla, maruz kalınan risklerin tanımlanmasını, ölçülmesini, izlenmesini ve kontrol edilmesini sağlamaktır.
- (2) Bankaların aşağıda belirtilen hususlarda, yönetim kurullarının belirlediği stratejileri doğrultusunda;
 - a) Faaliyetlerden kaynaklanan riskleri (kredi riski, piyasa riski, likidite riski, operasyonel risk, ülke ve transfer riski, mevzuat riski, itibar riski gibi) öngörmek, izlemek ve yönetmeye, işlemlerini ve müşterilerini risk düzeyine göre derecelendirmeye,
 - b) Belirlenen risklere göre ve ek olarak müşteri, sektör, para birimi ve operasyonel birimleri temelinde bankanın alabileceği azami kabul edilebilir risk limitlerini yazılı olarak belirlemeye,
 - c) Zarar üreten aktivitelerin sonlandırılması veya düzeltilmesi ile ilgili limitleri belirlemeye,
- (3) Sayısallaştırılabilen risk limitlerinin (kredi riski, piyasa riski, faiz oranı riski ve likidite riski gibi) ilgili birimlere iletilmesi ve ilgili personelin bunları anlaması sağlanır.
- (4) Limit kullanımları yakından izlenir, limit aşımaları gerekli tedbirlerin alınması için üst düzey yönetime anında bildirilir.
- (5) Bankalar tarafından yeni sunulan ürün ve hizmetler, içerebilecekleri riskler bakımından, bankanın mali bünyesi ve sermayesi ile ilişkilendirilerek yazılı fayda ve maliyet analizine tabi tutulur.

İKİNCİ BÖLÜM İÇ SİSTEM BİRİMLERİ VE FAALİYETLERİ

İç Denetim Birimi ve Faaliyetleri

- (1) İç denetim birimi raporlamalarını iç sistemlerden sorumlu üye veya komite aracılığı ile Yönetim Kuruluna yapar. Yönetim Kurulu tarafından iç sistemler sorumlusu üye/komite belirlenmemesi halinde raporlamalar Yönetim Kuruluna yapılır.

- (2) Bankalarda iç denetim görevi, iç denetim birimi tarafından yürütülür. İç denetim biriminde bankanın büyüklüğüne, faaliyetlerinin karmaşıklığına, yoğunluğuna, kapsamına ve risklilik düzeyine bağlı olarak, Yasa ve ilgili mevzuat ile banka içi düzenlemelerde öngörülen denetim hizmetlerinin aksatılmadan ve bu hizmetlerin gerektirdiği seviyede yerine getirilmesi amacıyla yeterli sayıda müfettiş çalıştırılır.
- (3) İç denetim birimi yöneticisinin en az yedi yıllık bankacılık deneyimine sahip olması şarttır. İç denetim birimi yöneticisi, iç denetim faaliyetlerini, denetim faaliyetlerine yönelik politika ve uygulama usullerini ve yıllık denetim planlarını belirler, iç sistemler sorumlusu ve yönetim kurulunun onayını alır ve iç denetim faaliyetlerini bu çerçevede yürütür.
- (4) Denetim faaliyetlerinin bir müfettiş ile sürdürülmesinin mümkün olduğu bankalarda iç denetim birimi yöneticisi görev, yetki ve sorumluluklarını da haiz olmak üzere denetim faaliyetleri bu müfettiş tarafından icra olunur.
- (5) Dönemsel ve riske dayalı denetimler haricinde, yönetim kurulunun talebi üzerine, iç denetimin amacına uygun olarak özel denetimler de iç denetim birimi tarafından yerine getirilir.
- (6) İç denetim raporları, bir birimin veya faaliyetin Yasa ve ilgili diğer mevzuat ile banka içi politika ve uygulama usullerine uygunluğu, işletilen süreçlerin ve iç kontrollerin etkinliği ve alınması gerektiği düşünülen düzeltici işlemler hakkında üst yönetime bilgi verecek mahiyette düzenlenir.

Müfettişler bulgularını ve önerilerini ilgili taraflarla paylaşmak, denetim raporlarını acil bir durum öngörülmediği sürece denetim çalışması tamamlandıktan sonra mümkün olduğu kadar kısa süre içinde iç denetim birimi aracılığıyla iç sistemler sorumlusu veya komiteye ve yönetim kuruluna ulaştırmakla yükümlüdür.

Raporlarda;

- a) Tespit edilen sorunlar ve sonuçlara ilişkin özete,
 - b) Denetimin kapsam ve amaçlarına,
 - c) Detaylı denetim sonuçlarına (tespit edilen hususlar çerçevesinde denetlenen konuya verilen önem derecesi ve ayrıntılı nedenleri),
 - d) Varsa önerilere ve bunların faydalarına,
- Üst yönetim tarafından ihtiyaç duyulabilecek diğer bilgilere,

yer verilir.

- (7) Denetim tamamlandıktan sonra, taslak denetim raporunu müzakere etmek, yanlış bilgilerin düzeltilmesini sağlamak, ilgili birim yönetiminin tespitlere ve alınacak önlemlere ilişkin değerlendirmelerini almak üzere, müfettişler ilgili birim yöneticisiyle görüşür. Bu görüşmeden sonra, denetim raporunun nihai hali, ilgili birim yönetiminin varsa görüşleri de eklenerek, düzeltici önlemleri yönetim

kuruluna intikal ettirmek üzere iç denetim birimine sunulur.

- (8) İç denetim birimi yöneticisi, asgari üç ayda İç Sistemler Sorumlusu/ Komitesine iç denetim birimi tarafından icra edilmiş faaliyetlere ilişkin bir rapor sunar ve bunları iç sistemler sorumlusu/komitesi ile mütalaa eder. İç sistemler sorumlusu/ komitesi, bu raporu mütalaa ile birlikte, en geç on iş günü içinde yönetim kuruluna sunar. Söz konusu raporda asgari olarak aşağıdaki hususlara yer verilir:
- a) Tamamlanan, devam eden, ertelenen ve iptal edilen denetim faaliyetleri ve yıllık denetim planına uyum düzeyi,
 - b) Müfettişlerin raporlama döneminde aldıkları eğitimler,
 - c) Önemli muhasebe sorunları ile Merkez Bankasına yapılan raporlamalara ve denetim bulgularına ilişkin tereddütlü hususlar,
 - ç) Bilgi sistemlerine ilişkin yapılan denetimlerin özeti,
 - d) Risk değerlendirmeleri ve bunların özeti,
 - e) Denetime ve iç kontrollere ilişkin hata raporları,
 - f) Önemli zayıflıkların giderilmesine yönelik görüşler ile diğer uygun görülen hususlar,
- (9) Müfettişler iç denetim raporlarında önerdikleri ve yönetim kuruluna iletilen düzeltici önlemlere yönelik uygulamaları izlerler ve raporlarlar.

Uyum Birimi 14.

Aktif büyüklüğü, bilanço dışı yükümlülükler dahil, 200 Milyon YTL'den büyük olan bankalar bir uyum birimi kurmak zorundadırlar.

Uyum birimi

- a) İdari açıdan tüm operasyonel birimlerden bağımsız olmalı, raporlamasını direk olarak üst yönetime yapmalıdır.
- b) Sorumlu yönetici yönetim kuruluna en az yılda bir kez olmak kaydıyla yazılı rapor vermek zorundadır.
- c) İç denetim biriminin denetimine tabidir.
- d) Sorumlu yönetici yönetim kurulu tarafından atanır. Atama yapılmadan önce Merkez Bankasının onayı alınır.
- e) Sorumlu yönetici kendi sorumluluğundaki alanlarda Merkez Bankası ile sürekli irtibatla olur ve gerekli tüm bilgileri Merkez Bankasına sağlar.
- f) Biriminin temel fonksiyonu bankanın yasal düzenlemelere zamanında ve sürekli uyumunun sağlanması açısından gerekli yapının oluşturulması ve uygun prosedürlerin uygulanmasıdır.
- g) Bankanın finans sisteminin para aklama ve terörizm finansının önlenmesiyle ilgili yasal düzenlemelere uyduğundan emin olur.

Tebliğin uyum birimi kurulmasını gerektirmediği bankalarda birimin fonksiyonları risk yönetimi birimi tarafından gerçekleştirilir.

Risk
Yönetimi
Birimi ve
Faaliyetleri

15. (1) Risk yönetimi faaliyetleri, risk yönetimi birimi ve personeli tarafından yürütülür. Risk yönetimi faaliyetleri;
- a) Risk ölçümü,
 - b) Risklerin izlenmesi,
 - c) Risklerin kontrolü ve raporlanması,
- faaliyetlerinden oluşur.
- (2) Risk yönetimi birimi iç denetim tarafından risk yönetimi prosedürlerinin etkinliği ve yeterliliği açısından denetlenir.
- (3) Risk yönetimi birimine asgari olarak aşağıdaki sorumluluklar verilir.
- a) Risk yönetim stratejileri esas alınarak, risk yönetim sistemini ve uygulama usullerini yazılı olarak belirlemek ve uygulamayı sağlamak,
 - b) Bir işleme girilmeden önce risklerin anlaşılmasını ve yeterli değerlendirmenin yapılmasını sağlamak,
 - c) Risk ölçüm modellerinin tasarımı, seçilmesi, uygulamaya konulması ve ön onay verilmesi sürecine katılmak, modelleri düzenli olarak gözden geçirmek ve gerekli değişiklikleri yapmak,
 - d) Bankanın kullandığı risk ölçüm modellerinden günlük raporlar üretmek ve raporları analiz etmek,
 - e) Sayısallaştırılabilen risklerin belirlenen limitler dahilinde kalmasını sağlamak ve alınan tüm riskleri kapsayacak şekilde bankanın sermaye gereksinimini mutlak olarak hesaplamak ve bu limitlerin kullanımını izlemek,
 - f) Her bir risk için birim bazında belirlenen limitleri toplulaştırarak bankanın tümü bazında belirlenen limitlere uyumunu izlemek,
 - g) Risk ölçümü ve risk izleme sonuçlarının yönetim kuruluna veya ilgili iç sistemler sorumlusuna/komitesine ve üst düzey yönetime düzenli ve zamanında raporlanmasını sağlamak.
 - h) Belirlenen risklere göre ve ek olarak müşteri, sektör, para birimi ve operasyonel birimleri temelinde bankanın alabileceği azami kabul edilebilir risk limitleri ile ilgili uyarı sistemleri geliştirmek.
- (4) Risk yönetimi birimi tarafından hazırlanan, ilgili iç sistemler sorumlusu/komite tarafından uygun görülen ve yönetim kurulu tarafından onaylanarak kabul edilen risk yönetimi birimi yönetmeliğinde risk yönetimi birimi personeline aranan öğrenim durumu, deneyim, bilgi ve beceri seviyeleri ile diğer niteliklere yer verilir.

- (5) Risk yönetimi birimi yöneticisinin en az yedi yıllık bankacılık deneyimine sahip olması şarttır. Risk yönetimi birimi yöneticisi, birim personelinin görev, yetki ve sorumluluklarının gerektirdiği nitelikleri haiz olup olmadıklarını değerlendirir, mesleki bilgi, beceri ve yeteneklerinin geliştirilmesine yönelik eğitim programları hazırlar ve bunların görevlerini icrai birimlerin etkisinde kalmaksızın tarafsız olarak icra edip etmediklerini izler.
- (6) Risk ölçüm yöntemlerinin belirlenmesinde bankalar aşağıdaki hususları dikkate alır;
- Faaliyetlerin yapısı, hacmi ve karmaşıklığı,
 - Yöntemin veya modelin kurgulanması,
 - Kullanılacak verinin elde edilebilirliği,
 - Bilgi sistemlerinin elverişliliği,
 - Personelin deneyimi.
- (7) Bankalar sayısallaştırılmayan risklerin değerlendirilmesi için etkin sistemler oluşturur.
- (8) Risk ölçüm yöntemi veya modelinin doğruluğu ve güvenilirliği, gerçekleşen sonuçlar kullanılarak geriye dönük testler yoluyla tespit edilir. Risk ölçüm yöntemi ve modeller değişen piyasa koşullarının yansıtılması için periyodik güncellemelere tabi tutulur.
- (9) a) Bankalar, beklenmeyen piyasa koşullarının temel faaliyet konularına ve kar zararlarına etkisini değerlendirecek şekilde düzenli olarak ve her halükarda üç ayda bir, stres testi ve senaryo analizleri uygulayacak bir sistem tesis ederler.
- b) Senaryo analizi ve stres testlerinin sonuçları yönetim kurulu veya üst düzey yönetim tarafından düzenli olarak gözden geçirilir ve politika ve limitlere yansıtılır

DÖRDÜNCÜ KISIM YÖNETİM SİSTEMİ

Kurumsal
yönetim
İlkeleri

16. (1) Bankaların yönetim kurulları uluslararası alanda kabul gören 'bankalarda kurumsal yönetim ilkelerini', referans almak suretiyle, bankalarının faaliyet büyüklükleri ile yapılarını dikkate alarak, Yasa ve Yasa uyarınca yürürlüğe giren düzenlemelerle belirlenen esas ve usullere uyulması kaydıyla, kurumsal yönetime ilişkin yapı ve süreçlerini belirleyebilirler.
- (2) **Kurumsal Yönetim İlkeleri;**

İlke 1- Yönetim kurulu üyeleri, görevlerini etkin bir şekilde yerine getirecek nitelikleri haiz ve kurumsal yönetimde üstlenmiş oldukları rolün bilincinde olmalı ve banka faaliyetleri hakkında bağımsız değerlendirme yapabilmelidir.

Yönetim kurulu üyeleri ve yönetim kurulu,

- a) Bankaya karşı sadakat ve özenle görevlerini yürütmeli,
- b) Banka işleri için yeterli zaman ayırmalı ve yönetim kurulu toplantılarına katılmalı,
- c) Görevlerini basiretli bir biçimde ve iyi niyet kuralları çerçevesinde yerine getirmeli,
- ç) Bankanın tabi olduğu mevzuatı bilmeli ve bankanın düzenleyici ve denetleyici otoriteleri ile ilişkilerinin etkin olmasını sağlamalı,
- d) Diğer kuruluşlarla olan ilişkilerinde, çıkar çatışmalarından ve işlemleri ile verilen taahhütlerinde ihtilaftan kaçınmalı,
- e) Banka aleyhine sonuç doğurabilecek baskılara boyun eğmemeli ve bu amaçla maddi menfaat kabul etmemeli,
- f) Faaliyetlerini şeffaf, hesap verebilir ve sorumlu bir şekilde yürütmeli,
- g) Düzenli aralıklarla, üyelerin atama ve seçimleri dahil olmak üzere kendi yönetim uygulamalarının etkinliğini değerlendirmeli, eksikliklerin veya zayıflıkların tespiti halinde gerekli değişiklikleri yapmalı,
- h) Banka üst düzey yönetimini sorgulamalı ve yönetimden yeterli açıklama alabilmeli,
- j) Tarafsız tavsiyelerde bulunmalı,
- k) Her türlü etkiden ve çıkar çatışmalarından bağımsız olarak karar verilebilmesini teminen yeterli sayı ve kompozisyonda üyeden oluşmalı,
- l) Üye sayısı, üyelerin verimli ve yapıcı çalışmalar yapmalarına, hızlı ve rasyonel kararlar almalarına, gerekli komitelerin oluşumuna ve çalışmalarını etkin bir şekilde organize etmelerine olanak sağlayacak şekilde belirlenmeli,
- m) Banka politikaları ve kurum içi iletişim kanallarının oluşturulması, kurumsal amaçların gerçekleşmesinde kaydedilen ilerlemelerin izlenmesi için üst düzey yönetim ile düzenli olarak toplanmalı,
- n) Bankayı yasal ve uygun olmayan faaliyetlerden ve hakim hissedarların bankanın ve diğer hissedarların yararına olmayan baskısından korumalı,
- o) Sorumluluklarını çıkar çatışmalarına sebebiyet verebilecek siyasi etkilerden bağımsız olarak sürdürebilmelidir.

İlke 2- Banka içerisinde kurumsal değerler ve stratejik hedefler oluşturulmalıdır.

Banka yönetim kurulu bankanın misyonu ile vizyonunu belirlemeli ve kamuya açıklamalıdır. Yönetim kurulu, öncelikle bankanın devamlılık arz eden faaliyetlerini yönlendirecek stratejileri belirlemeli, kendisi, üst düzey yönetim ve diğer personel adına kurumsal değerlerin ve etik kuralların oluşturulmasında öncülük etmelidir. Oluşturulacak kurumsal değerler ve etik kurallar, problemlerin zamanında ve gereğince değerlendirilmesinin önemini yansıtmalı, hem banka içi hem de banka dışı işlemlerde rüşvet, yolsuzluk gibi yasa dışı ve etik olmayan davranışların önüne geçilmesine yönelik olmalıdır. Kurumsal değerlere ve etik kurallara uygun olmayan eylem ve işlemlerin personel tarafından banka içerisinde ilgili mercilere güvenli bir şekilde iletilmesini sağlayacak uygun iletişim kanalları oluşturulmalıdır.

Yönetim kurulu, üst düzey yönetimin bankanın faaliyetleri veya dahil olduğu grup içerisindeki rolü dolayısıyla oluşabilecek muhtemel çıkar çatışmalarının belirlenmesine, bunların önlenmesine ya da yönetilmesine yönelik gerekli politikaların uygulanmasını sağlamalıdır. Yönetim kurulu, banka içerisinde belirlenen politikalara uygunluğun izlemesine ve ilgili yönetim seviyelerinde muhtemel sapmaların rapor edilmesine imkan verecek sistemleri oluşturmalıdır. Yönetim kurulu, sürekli ve etkin bir şekilde, bankanın hedeflerine ulaşma derecesini, faaliyetlerini ve performansını değerlendirmelidir. Yönetim kurulu, banka faaliyetlerinin Yasaya, Yasaya istinaden çıkarılan düzenlemeler ile ilgili diğer mevzuata, ana sözleşmeye ve banka içi düzenlemeler ile oluşturulan politikalara uygunluğunu izlemelidir. Gereken durumlarda gecikmeden ve mümkün ise sorun ortaya çıkmadan önlemler almalıdır. Üst düzey yönetim, politikaların uygulanması, uyumun temin edilmesi amacıyla kaynakları planlamalı ve bu yolla söz konusu kaynakların operasyonların içerisine dahil edilmelerini, operasyonların bir parçası olmalarını sağlamalıdır. Üst düzey yönetim, politikaların zamanında uygulandığını izlemelidir. Politikalar en az yılda bir kez veya iş çevresinde/faaliyet alanında meydana gelen önemli değişiklikleri takiben, yeterlilik ve uygunluklarının tespit edilebilmesi için yeniden değerlendirilmeli ve gerektiği takdirde iyileştirmeler yapılmalıdır. Üst düzey yönetim, periyodik gözden geçirme, standartlar, politikalar, talimatlar ve uygulama usullerinin onaylanması için çerçeve ve süreç belirlemelidir.

İlke 3- Banka içinde yetki ve sorumluluklar açıkça belirlenmeli ve uygulanmalıdır.

Yönetim kurulu, yönetim kurulu üyeleri ile üst düzey yönetimin yetki ve sorumluluklarını belirlemeli, üst düzey yönetimin faaliyetlerini ve yönetim kurulu tarafından belirlenen politikalara üst düzey yönetim tarafından uyulup uyulmadığını izlemelidir. Üst düzey yönetim, personel için yetki ve sorumlulukları, politika ve uygulama usullerine, etik kurallara ve profesyonel uygulamalara bağlılığı da içerecek şekilde açıkça belirlemeli, belirlenmiş yetki ve sorumlulukların yerine getirilip getirilmediğini izlemelidir. Tüm personel nihai olarak yönetim kuruluna karşı sorumlu olduklarının bilincinde olmalıdır. Yönetim kurulu, üst düzey yöneticilerin pozisyonlarına uygun gerekli nitelikleri taşımalarını gözetmeli, nitelikli personelin uzun süre bankaya hizmet etmesini sağlamayı teşvik etmeli ve buna yönelik önlemler almalıdır. Banka personelinin görev tanımları ve dağılımı ile performans ve ödüllendirme kriterleri üst düzey yöneticiler tarafından belirlenmeli ve personele duyurulmalıdır.

İlke 4- Yönetim kurulu, üst düzey yönetimin yönetimde üstlenmiş oldukları rolün bilincinde olduğundan ve yönetim kurulu politikalarına uygun hareket ettiğinden emin olmalıdır.

Üst düzey yönetim bankanın günlük yönetiminden sorumlu temel birkaç kişiden oluşur. Üst düzey yönetimin günlük işleri yürütebilecek yetenekleri olması yanında, kilit pozisyonlardaki personeli kontrol edebilecek nitelikte olmaları şarttır.

Üst Düzey yönetim, yönetim kurulunun koyduğu politika ve prosedürlere, tüm birim yöneticilerinin uygun hareket etmesini sağlamak, bankanın sağlıklı kurumsal yönetimi oluşturmasında, bu süreci kontrol ederek önemli rol oynar. Üst düzey yönetimin en önemli görevlerinden biri de yönetim kurulunun rehberliğinde etkin bir iç kontrol sistemi kurmaktır. Küçük bankalarda bile kilit yönetim kararları birden çok kişi tarafından alınmalıdır (dört göz prensibi). Üst yönetim aşağıdaki durumlardan kaçınılmalıdır:
A Yeterli teknik bilgiye sahip olmadığı alanlara müdahale etmemeli,
B Yüksek performans gösteren çalışanlar üzerinde etkin bir kontrol sağlamak için isteksiz veya yetersiz olmamalıdır.

İlke 5- Bankanın müfettişleri ile bağımsız denetim elemanlarının çalışmalarından etkin olarak yararlanılmalıdır.

Bankanın risk yönetimi, iç kontrol ve iç denetim sistemlerindeki problemlerin tespit edilebilmesi ve bankanın finansal raporlarının bankanın mali durumunu ve performansını doğru yansıtmasını sağlamak için, üst yönetim risk yönetimi, iç kontrol ve iç denetim sistemlerinin önemini kavramalı ve banka personelinin kavramasını da sağlamalıdır. Yönetim kurulu, banka müfettişleri ile bağımsız denetim elemanlarının bulgularını, üst düzey yönetimden aldığı banka faaliyetlerine ve performansına ilişkin bilgilerin doğruluğunun kontrolünde kullanmalıdır. Denetçilerin bağımsızlıkları ile itibarlarına katkı sağlayacak önlemler alınmalıdır. Üst yönetim, banka müfettişleri ile iç kontrol elemanlarının tüm bulgularını zamanında ve etkin bir şekilde kullanmalı ve saptanmış problemlerin üst düzey yönetim tarafından zamanında düzeltilmesini sağlamalıdır.

İlke 6- Ücret politikalarının bankanın etik değerleri, stratejik hedefleri ve iç dengeleri ile uyumu sağlanmalıdır.

Yönetim kurulu, yönetim kurulu üyelerine, üst düzey yönetime ve diğer yetkili personele verilecek ücretlerin bankanın etik değerleri, iç dengeleri ve stratejik hedefleri ile uyumlu olmasını sağlamalıdır. Yönetim kurulu üyelerinden oluşan komitelerin üyelerine üstlendikleri sorumluluklar dikkate alınmak suretiyle ücretlendirme yapılmalı ancak, ücretleri bankanın kısa dönemli performansı ile ilişkilendirilmemelidir. İcrai görevi bulunan yönetim kurulu üyeleri ile üst düzey yönetime bankanın performansına bağlı teşvik ödemeleri yapılması mümkün olmakla birlikte, bu teşvik ödemeleri bankanın kurumsal değerlerine olumlu yönde etki edecek şekilde ve objektif koşullara bağlı olmalıdır. Üst düzey yönetim, personel alım ve terfi uygulamalarının nesnel kriterlere dayandırıldığından emin olmak, eğitim, tecrübe ve sorumlulukları göz önüne almak amacıyla gerekli süreçleri uygulamalı ve denetlemelidir. Bu süreçler organizasyonun genel politika ve işe alım, eğitim, ölçme, danışmanlık, terfi, tazminat ve disiplin gibi prosedürleriyle uyumlu olmalıdır. Üst düzey yönetim, bilgi ve beceri gereksinimlerinin sürekli olarak denetlendiğinden ve organizasyonun belirlenen hedeflerle uyum becerisi gösteren iş gücünü elde etme yetisine sahip olduğundan emin olmalıdır. Üst düzey yönetim, personelin bilgi ve becerilerini gereksinim duyulan dereceye

yükseltmek için işe alım sonrası oryantasyon ve sürekli eğitim aldıklarından emin olmalıdır. Personelin teknik ve yönetim becerilerini verimli bir şekilde artırmak amacıyla hazırlanan öğrenim ve eğitim programları düzenli olarak gözden geçirilmelidir.

İlke 7- Kurumsal yönetimde şeffaflık sağlanmalıdır.

Banka tarafından, pay sahipleri, mudiler, piyasa katılımcıları ve kamuoyunun bankanın yapısı ve amaçları hakkında yeterli düzeyde bilgi sahibi olmaları sağlanmalı, böylelikle, üst yönetimin banka yönetimindeki etkinliklerini değerlendirebilmelerine imkan tanınmalıdır. Bilgiler ilgili kişi ve kurumların karar vermelerine yardımcı olacak şekilde, zamanında, doğru, tam, anlaşılır, tarafsız, kolay erişilebilir ve eşit bir şekilde kamuoyunun kullanımına sunulmalıdır. Kamuoyunun aydınlatılmasında, bankanın internet sitesi aktif olarak kullanılmalıdır.

İlke 8- Yönetim kurulu, banka özkaynaklarının büyüklük ve dağılımının bankanın risklerini kapsayacak şekilde oluşturulması ve bunun sürdürülebilir olması için etkin strateji ve politikalar oluşturmalıdır.

Bankanın özkaynakları ile ilgili oluşturulacak strateji ve politikalar bankanın büyüklüğü, doğası ve aktivitelerinin karmaşıklığı ile orantılı ve risklerini kapsayacak şekilde olmalıdır.

Özkaynakların iştirak ve bağlı ortaklıklara dağılımının, Yasaya, Yasaya istinaden çıkarılan düzenlemeler ile ilgili diğer mevzuata uygunluğu sağlanmalıdır.

**BEŞİNCİ KISIM
SON HÜKÜMLER**

Tek Birim Oluşturabilecek Bankalar	17.	(1) Yabancı kaynakları 20 milyon YTL'den büyük ve 50 milyon YTL'den küçük olan bankalar tek birim oluşturmak ve iç denetim ve risk yönetimi fonksiyonlarını tek birimde birleştirmek suretiyle yürütebilirler.
		(2) Yabancı kaynakları 20 milyon YTL altına düşen bankalar, birimi fesh etmek istemeleri halinde Merkez Bankasının onayına başvururlar. Yabancı kaynakları 20 milyon YTL ve 50 milyon YTL sınırını aşan bankalar en geç 1 yıl içerisinde bu tebliğin öngördüğü tüm hükümlere tabidirler.
Destek Hizmeti Alabilecek Bankalar ve Destek Hizmeti Alınmasının Koşulları	18.	(1) Yabancı kaynakları 20 milyon YTL altıda olan bankalar, iç denetim ve risk yönetimi fonksiyonlarını yerine getirirken dışardan destek hizmeti alabilirler.

- (2) Bu maddenin 1. fıkrasında belirtilen konularda alınacak destek hizmeti, bankanın bağımsız denetçisi olan kuruluş dışında kalan ve Merkez Bankasından bankalarda bağımsız denetim yapma yetkisi alan kuruluşlardan birinden alınır.
- (3) Dışardan destek hizmeti alacak olan bankalar aşağıdaki kurallara uymak zorundadırlar;
- a) Destek hizmeti alınmasına bakılmaksızın üst yönetim, risk yönetimi ve iç denetim fonksiyonlarının tebliğ hükümlerine uyumlu olarak gerçekleştirilmesinde nihai sorumludur.
- b) Bankaların alacakları destek hizmeti, Merkez Bankasının denetimini, düzenlemelere uymalarını ve yasal yükümlülüklerini yerine getirmelerini engelleyecek veya zafiyete uğratacak nitelikte olamaz.
- c) Bankaların yönetim kurulları bu tebliğ amaçları bakımından alacakları destek hizmeti için bir zaman sınırlamasını içeren sözleşme imzalamak zorundadırlar.
- d) Banka üst yönetimi, bankanın bağımsız denetim kuruluşu ve Merkez Bankası, destek hizmeti alınan kuruluşun kayıtlarına istediği anda ulaşabilmelidir.
- e) Üst düzey yönetim, destek hizmeti alınacak kuruluş hakkında altyapı, teknik donanım, personel yeterliliği ve mali güç konularında yönetim kuruluna iç sistemler sorumlusu/komitesinin görüşünü almak suretiyle yeterlilik raporu düzenler ve c bendinde belirtilen sözleşme bu rapor sonucunda imzalanır.
- f) Destek hizmeti alınması, bankaların tüm hesap ve kayıtları ile her türlü işlemlerine ilişkin bilgilerin kendi bünyelerinde tutulması ve saklanması yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz. Hizmetin verilmesi sırasında oluşacak tüm hesap, kayıt ve işlemlere ait her türlü bilgi ve belge ile bu bilgilerin tutulduğu her türlü ortamın mülkiyeti, yazılıma ilişkin fikri mülkiyet hakları saklı olmak üzere bankaya aittir.
- g) Destek hizmeti sağlayan kuruluşlarca bankaya ve müşterilerine ait sırların korunmasına yönelik gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak, destek hizmeti alan ilgili bankanın sorumluluğundadır.

Merkez
Bankasına
Bildirim
Yükümlülüğü

19. (1) Bankalar, iç sistemler sorumlusu üye/komite üyeleri ile bu sistemler kapsamındaki birimlerin üst düzey yöneticilerinin görevlendirilmelerini ve görevden ayrılmalarını, bu konudaki kararların alınmasını izleyen yedi iş günü içinde Merkez Bankasına yazılı olarak bildirmek zorundadır.
- (2) Bankalar, iç sistemler sorumlusunun/komitesinin görev, yetki ve sorumlulukları ile iç denetim birimi ve risk yönetimi biriminin teşkilat yapısına, görev yetki ve sorumluluklarına ilişkin iç düzenlemelerindeki, onaylanmış olan risk yönetimi politika ve uygulama usullerindeki

değişiklikleri, değişikliği izleyen on gün içinde Merkez Bankasına bildirirler.

- (3) Bankalar, 10. maddenin 3 ve 5. fıkraları gereği hazırlanan yıllık risk değerlendirmelerini, 13. maddenin sekizinci fıkrası uyarınca yönetim kuruluna sunulan iç denetim birimi raporlarından, bir yıllık devreye tekabül eden yılsonu raporunu, o yıl için hazırlanan denetim planı ile birlikte ve yönetim kuruluna sunulduğu tarihten itibaren on gün içinde Merkez Bankasına gönderir. Merkez Bankasına gönderilecek bu rapor bir yıllık devreyi esas alacak şekilde hazırlanır.

**Geçici
Madde**

Bankalar, iç sistemler sorumlusunun/komitenin görev, yetki ve sorumlulukları ile iç denetim birimi ve risk yönetimi biriminin teşkilat yapısına, görev yetki ve sorumluluklarına ilişkin iç düzenlemelerini, onaylanmış risk yönetimi politika ve uygulama usullerini, bu Tebliğ'in yayımı tarihinden itibaren altı ay içerisinde Merkez Bankasına bildirirler.

Yürürlük

20.

Bu tebliğ Resmi Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.